

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3141

av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (FP)

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1, 3.8 och 3.9).

Motivering

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning omfattar sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjuk- respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall, boendetillägg, närståendepenning, medel för köp av arbetshjälpmedel m.m., aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning, ersättning vid arbetsskador och inom det statliga personskadeskyddet (tidigare benämnt kroppsskador) samt bidrag för sjukskrivningsprocessen.

Kostnaderna för sjukskrivning och förtidspension har periodvis varit mycket höga. Under första halvan av 2000-talet fick 20 procent av befolkningen mellan 20 och 64 år sin försörjning från sjukförsäkring, arbetslöshetsersättning eller från socialbidrag, dubbelt så många som 1970. Andelen förtidspensionärer år 2005 var tre gånger högre än 1970. Sedan dess har sjuktalen och kostnaderna för sjukförsäkringen sjunkit för att sedan återigen öka. Alliansregeringens reformer och attitydförändringar har gett resultat. Det är djupt oroande att regeringen aviserat att riva upp stora delar av dessa reformer.

Folkpartiet liberalerna välkomnar och stödjer i huvudsak de förslag som den parlamentariska socialförsäkringsutredningen (SOU 2015:21) har lagt fram för

sjukförsäkringen, för arbetsskadeförsäkringen och om ett mer rättvisande inkomstunderlag. Vi beklagar samtidigt att kommittén inte nådde längre.

Folkpartiet liberalerna delar socialförsäkringsutredningens uppfattning att det för närvarande och under överblickbar tid endast finns begränsade offentliga resurser till förfogande för reformer av socialförsäkringarna. Målet behöver dock fortsatt vara ett tydligare samband mellan förmåner och inbetalade premier. Ju större andel av befolkningen som inte får hela sin inkomst försäkrad, desto fler börjar ta ut privata tilläggsförsäkringar för att täcka upp den del av inkomsten som den allmänna sjukförsäkringen inte ersätter. Då urholkas tilltron till vårt samhälles allmänna trygghetssystem. De stora förlorarna blir då de som behöver det offentliga sjukförsäkringssystemet mest, det vill säga låginkomsttagare och sjuka. Ett tydligare samband mellan premier och förmåner minskar också incitamenten för skatteplanering och skattefusk.

Det behövs fler konkreta verktyg för att förstärka hälso- och sjukvårdens incitament och möjligheter att verka för att patienter ska kunna behålla eller återfå sin arbetsförmåga. Stimulansmedel som sjukskrivningsmiljarden, kömiljarden och rehabiliteringsmiljarden har fyllt viktiga funktioner för att korta väntetider på behandling och rehabilitering och för att se till att rätt insatser sätts in i rätt tid.

Än mer effektiva än stimulansmedel är åtgärder via hälso- och sjukvårdens egna budgetar. Därför behöver arbetet med att utveckla Finsam fortsätta, med större engagemang och större frihet. Vi välkomnar därför regeringens förslag till anslagsökning för samordningsförbunden.

Det är nödvändigt med ett tydligt regelverk för hur och när myndigheter, arbetsgivare och den sjukskrivne ska samarbeta för att återgång i arbete ska bli möjligt. Innan de fasta tidsgränserna i sjukförsäkringen infördes hölls människor i passivitet och ovisshet på obestämd tid. Det skapade lidande och utslagning. Regeringens förslag om att de fasta tidsgränserna i sjukförsäkringen ska avskaffas är mot den bakgrunden djupt olyckligt. Bland andra Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen och Arbetsförmedlingen visar tydligt i sina remissvar att kostnaderna riskerar att bli betydligt större än regeringen räknat med. Med bibehållen tidsgräns beräknar vi att statens utgifter minskar med 960 miljoner kronor för 2016 på anslag 1:1, men ökar med 69 miljoner kronor på anslag 1:2.

Som en konsekvens av att vi säger nej till den föreslagna höjningen av taket i a-kassan föreslår vi inte heller någon höjning av sjukpenningen vid arbetslöshet. Detta minskar utgifterna på anslag 1:1 med 300 miljoner kronor för 2016.

Den ökning regeringen aviserar av Försäkringskassans förvaltningsanslag bör användas till insatser för att förbättra kvaliteten i handläggningen, som beslutsstöd och kompetensutveckling för personalen.

Unga som på grund av funktionsnedsättning behöver förlängd skolgång bör få ersättning från studiemedelssystemet, inte aktivitetsersättning, i enlighet med förslagen i betänkandet SOU 2013:52 Moderniserad studiehjälp. En rad utredningar och rapporter visar att mycket få som fått aktivitetsersättning för förlängd skolgång sedan lämnar aktivitetsersättningen. De som tidigt i livet blir beroende av socialförsäkringssystemet för sin försörjning får lägre ekonomisk standard och har mycket större risk för ekonomisk utsatthet än sina jämnåriga. Bara de som inte har något annat alternativ bör få aktivitetsersättning. Förändringen bör träda i kraft 1 januari 2017, och förstärker sammantaget statsfinanserna med 499 miljoner kronor per år. Detta innebär minskade utgifter på anslag 1:2 med 752 miljoner kronor från 2017.

För att finansiera prioriterade satsningar i denna budgetmotion avvisar vi också höjningen av ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen. Detta innebär minskade utgifter på anslag 1:2 om 240 miljoner kronor 2016.

Folkpartiet liberalerna föreslår att PLO-uppräkningsen för åren 2016–2018 justeras på samma sätt som för innevarande budgetår. På detta utgiftsområde påverkas 2:1 och 2:2.

Tabell 1. Anslagsförslag 2016 för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (FP)
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	43 503 000	-1 260 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	50 334 250	-171 000
1:3 Handikappersättningar	1 370 000	
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	3 121 000	
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	35 658	
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 907 000	
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	360 000	
2:1 Försäkringskassan	8 171 906	-29 000
2:2 Inspektionen för socialförsäkringen	65 467	
Summa	109 868 281	-1 460 000
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>		
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.		-300 000
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.		-960 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		+69 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		-240 000
2:1 Försäkringskassan		-29 000

Emma Carlsson Löfdahl (FP)

Barbro Westerholm (FP)

Erik Ullenhag (FP)

Tina Acketoft (FP)

Christer Nylander (FP)

Birgitta Ohlsson (FP)